

TREMTINUS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2006 m. kovo 2 d.

Nr. 9 (694)

Nepriklausomybės kovų dalyvis, 1939–1940 m. užsienio reikalų ministras, politinis kalnys, Kauno m. Garbės pilietis, dimisijos pulkininkas leitenantas. Turbūt nerastume žmogaus, kuris nepasakytu – tai Juozas Urbšys. Turbūt nerastume tokio, kuris abejotų šios asmenybės nuoširdžiu atsidavimui Lietuvos valstybei.

Paskutinę kalendorinės žiemos dieną – vasario 28-ąją paminėjome 110-ąsias Juozo Urbšio gimimo metines. Kauno Mykolo Arangelo (Igulos) bažnyčioje šv. Mišias aukojo Kauno igulos karo kapelionas kpt. Tomas Karklys. Ant Juozos Urbšio kapo Kauno Petrašiūnų kapinėse, kur 1991 m. jis atgulė Amžinojo poilsio, padėta gėlių. Kauno igulos karininkų ramovėje buvo surengtas iškilmingas minėjimas, koncertas ir paroda. Dalyvavo daugybė garbingų svečių, tarp jų – KASP, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos, Užsienio reikalų ministerijos atstovai, Kovo 11-osios Akto signatarai Povilas Varanauskas ir Algirdas Patackas, Kauno

igulos kariai.

Pranešimą apie šią unikalą asmenybę ir jo sasajas su Lietuvos kariuomenė perskaitė viena iš šio renginio organizatorų Vytauto Didžiojo karo muziejaus sekatoriaus vedėja Audronė Veilantienė. Vilniaus Pedagoginio universiteto profesorius Juozas Skirius nušvietė Juozą Urbšio diplomatinės veiklos bruožus. Pogrindinės "ab" spaustuvės įkūrėjas Vytautas Andziulis pasakojo,

Juozo Urbšio prisiminimus skaitė aktorė Rūta Staliliūnaitė

Pagerbtī buvusių Lietuvos užsienio reikalų ministrai susirinko daug garbingų svečių

kaip buvo spausdinama J.Urbšio knyga "Lietuva ir Tarybų sąjunga lemtingais Lietuvai 1939–1940 metais". Autentiškus Juozą Urbšio ir jo sesers prisiminimus skaitė Kauno m. Garbės pilietė aktorė Rūta Staliliūnaitė. Marija Urbšytė pasidalijo mintimis apie savo dėdę.

Kanklių gausmas, ilgesinė lietuviškos birbynės garbai, nerimastingos smuiko trelės tarsi nubloškė susirinkusios atgal...

(keliamas į 2 psl.)

Numeryje
skaitykite:

3 Akademikai iš Archangelsko pasirengę padėti valdyti Lietuvą ir gali pasiūlyti kvalifikuotų gelbėtojų

4 Knygos "Sibiro Alma Mater" pristatymas Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje pranoko organizatorių lūkesčius

5 Kazlų Rūdos sav. Valių kaime rasta 70 metų išsaugota rankraštinė Leopoldo Vytauto Jasevičiaus lietuvių liaudies dainų knyga padovanota Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejui

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"!

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vieinas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt.

mums žymėjo taką prie partizanų kapo. Pakelėje degė laužai, kurie tirštėjančių suteimų nėriniuose atrodė tokie paslaptingi ir kartu išpūdingai jaudinantys. Retkarčiais tamsoje sutratėdavo šūviai, priversdami nerimastingai krūptelti kiekvieną einantį. Tai lyg simbolinis kovų už laisvę aidas iš praeities...

Po eisenos mišku prie didelio liepsnojančio laužo vyko iškilmingas minėjimas: giedojo Lietuvos himną, klausėmės eilių ir dainų, kurias atliko savanorių chorai "Margiris", Pravieniškių folkloro ansamblis ir Kaišiadorių kolektivai "Verpetas", aidėjo pagarbos salvės...

Sventiškame renginyje kalbėjo Seimo nariai: Sajūdžio pirmininkas Rytas Kupčinskas, Rimantas Dagys. Daug šiltų žodžių susirinkusiesiems į kasmetinį šventinį Vasario 16-osios minėjimą pasakė Kaišiadorių rajono meras R. Urmilevičius, Čečėnijos atstovas, Moterų katalikių organizacijos narė.

(keliamas į 2 psl.)

Šventės organizatorius V. Markevičius su artimaisiais ir kūnigais A. Bulota

jautriasis tautiškumo stugas ir dar sykį priminė, kad meilė Tėvynei – švenčiausias žmogaus jausmas. Juk Lietuvos

Dainuoja šventės mažiausieji ir Pravieniškių folkloro ansamblis

Unikalios asmenybės šviesoje

(atkelta iš 1 psl.)

I tą metą, kai Juozas Urbšys, dar būdamas vaikas, pasisodinės ant kelijų sesutę, skaitė knygą, niekuomet nepaleistą iš rankų, į tą metą, kai Lietuvos vadovybei skubiai išsiuntė telegramą: "Reikia atsakyti į Maskvos ultimatumą"...

Nesinorėtų, kad liktų užmiršti 1988 m. ištarti J.Urbšio žodžiai, taip tinkantys dabar: "Mūsų jausmai, mūsų ryžtas ir veiksmai turi būti nukreipti į tai, kad neištirptume, o liktumė amžiaus kompaktiška tauta, su savo nesudarkyta kalba, su savo neiškreiptomis tradicijomis ir kultūra, su savo vientisa, nesuninkota žeme – teritorija. Šiandien. Dabar ir visados."

Jolita NAVICKIENĖ

Vilniaus pedagoginio universiteto prof. J. Skirius skaitė pranešimą "J.Urbšio diplomatinės veiklos bruožai"

Jono Ivaškevičiaus nuotr.

Vasario 16-ąją prisiminėme Lietuvos partizanus

(atkelta iš 1 psl.)

Ypač prasmingai nuaidėjo mažojo Aisčio skaitomi jo paties sukurti eileraščiai apie Tėvynę Lietuvą.

Seimo nario, LPKTS pirmininko P.Jakučionio ir LPKTS valdybos pirmininko A.Lukšos vardu šventės svečiams, nuoširdžiai parėmusiems patriotinė dv asia, įteiktos LPKTS padėkos.

Renginyje dalyvavo Kruonio miestelio žmonės, Kauno aps. kudirkaičiai, Jūrų skautai, buvę politiniai kaliniai, tremtiniai, šauliai, moksleiviai iš Lietuvos.

Už šventę dėkojame kasmetiniams organizatorui laisvės kovų dalyviui Vytautui Markevičiui ir padedantiems ją surengti: Kaišiadorių r. merui R. Urmilevičiui bei Lietuvos po-

litinių kalinių ir tremtinų sajungai. Tariame ačiū ir renginio vedėjui Vilniui Kaminskui.

Tėvynė. Tauta. Žmogus. Per krašto istorijos labirintą vėl mintimis brendu... Viduržiemis... Sutemose supasi išlakios pušelės. Kruonio šilas dar aidi nuo ilgesingų lietuviškų dainų, bet tuoju ir jos nutils... Tik čia liepsnojantys paskutiniai laužai savo kibirkštimis vis dar ilgai kils į nakties skraiste besisiaučiantį Vasario dangų. Kils ir tyliai apšvies paukščių Taiką skriejančiam per Lietuvą baltam angelui - VASARIO 16-ajai...

Danutė BLĘKIENĖ,

Kauno Martyno Mažvydo vidurinės mokyklos mokytoja,
kudirkaičių vadovė

Kruonio miške, prie šventinio laužo, dainavo ir jaunieji Jūrų skautai
Nuotraukos Dalios Maciukevičienės

Atsileykite!

Norėčiau gauti informacijos apie savo senelę Marijoną VILKAITĘ-RADZEVIČIENĘ, g. 1869 m. gruodžio 15 d., jos vyra – Juozą RADZEVIČIŪ, g. 1868 m. lapkričio 2 d. bei jų sūnų Joną, g. 1892 m. lapkričio 15 d. Seimos kronikoje nurodyma jų gimimo vieta – Palokija.

Manome, kad ši vietovė galėjo būti lenkų apgyvendintas Lietuvos ar Lenkijos kraštas.

Galintys suteikti išsamesnę informaciją apie Radzevičių dinastiją rašykite: Karyl Arnold, 49 Brookside Drive, Upper Saddle River, New Jersey 07458-1930, USA.

Dėmesio!

Seimo nario Povilo Jakučionio biuras veikia Kaune, Laisvės al. 39, II a., 8 kab. Padėjėja sekretorė priima: pirmadienį – 16–18 val., antradienį – 9–12 val.

Sveikiname

Gerb. Baly GAJAUSKAI,

Savo gyvenimą skiriante Lietuvai. Nepriklausomybė buvo tikslas, kurio siekėte ant savo pečių pakeldamas sunkiausius išbandymus sovietų lageriuose. Nepalūžote, nepraradote žmogiškojo orumo, išminties ir sumanumo.

Sveikiname 80-ojo gimtadienio proga. Linkime sveikatos, ištvermės ir Dievo palaimos.

LPKTS valdyba ir taryba

* * * * *

Sveikiname buvusių trempinę Eleną STEPONAITIENĘ,

sulaukusią 100 metų jubiliejaus.

Daug metų prabėgo su vėjais

Bet Tu išlikai nuostabi.

Vaikai ir vaikaičiai tikėjo,

Kad viską, kad viską gal...

Laiminga gyvenk ir šypsokis, –

Lai metų našta neužguls.

Sveikatos beribės ir džiaugsmo,

Ir meilės žmonių artimų!

LPKTS Radviliškio filialo valdyba ir taryba

* * * * *

Nuoširdžiai sveikiname LPKTS Rokiškio filialo valdybos pirmininką Joną Tautvilį ALEKSIEJU 70-ojo gimtadienio proga.

Prieš akis daug nenuveiktu darbų. Tikimės Jūsų išmintingo vadovavimo ir paramos įgyvendant užsibrėžtus mūsų organizacijos siekius. Sékmės ir asmeninės laimės!

LPKTS valdyba

* * * * *

Kovo 1 d. LPKTS Rokiškio filialo valdybos pirmininkui Jonui Tautviliui ALEKSIEJUI suakso 70 metų.

Tarytum qžuolas stiprus ir ištvermingas,

Tarytum medis žemėje esi.

Žmogus gyvena, kad būtų reikalingas,

Kad jo darbais gérėtusi visi.

Mes linkim qžuolų žalių stiprybės,

Jaunatviškos minties ir vyriškos jėgos.

LPKTS Rokiškio filialo taryba

Posėdžiavo LPKTS ir TS PKTF valdybos

Vasario 25 d. įvyko asociacijos Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos valdybos posėdis. Darbo ataskaitą pateikė LPKTS valdybos pirmininko pav. J.Marcinkevičienė.

Politinių ir organizaciniai klau-simais kalbėjo LR Seimo narys, LPKTS pirmininkas dr. P.Jakučionis. Jis informavo, kad Švietimo ir mokslo ministerija yra parengusi Ilgalaike pilietinio ir tautinio ugdymo programą. Joje išvardytos visas organizacijos, dalyvaujančios ugdom pilietiskumą, tačiau LPKTS tarp jų nepaminėta. Todėl į mūsų rengiamas Pasipriešinimo istorijos mokymo konferencijas būtina kvieсти atstovus iš Švietimo ir mokslo ministerijos. LPKT sajungai reikia atgaivinti Švietimo ir kultūros komitetą pateikti programai vykdyti, nes sa-vos gretose turime ir dirbančių, ir buvusių mokytojų.

LPKTS pirmininkas P.Jakučionis gavo laišką iš Makedonijos buvusių politinių kalinių, kurie prašo bendradarbiauti, pasidalyti patirtimi ir adresu.

Posėdyje aptartas pasiruošimas LPKTS XIII ataskaitiniam rinkiminiui suvažiavimui. Buvo paprašyta iki kovo 31 d. pristatyti siūlomus kan-

didatus į LPKTS pirmininko postą, valdybą, tarybą, Etikos ir procedūrų bei Revizijos komisijas. Suvažiavimas įvyks gegužės 6 d. Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto salėje (Daukanto g 28). Aptartos suvažiavimui skiriamos lėšos, patikslinta 2006 metų LPKTS pajamų-išlaidų sąmata. Ją pristatė LPKTS valdybos pirmininkas A.Lukša. Posėdžio metu pritarta Finansų komiteto siūlymui dalį iš Australijos gauto palikimo panaudoti būtinoms LPKT sajungos reikmėms. Nuspresta dalį lėšų paskirstyti filialams, įvertinus jų 2–3 metų veiklą, nario mokesčio surinkimą ir 10 proc. perivedimą į LPKTS kasą. Lėšų bus skirta filialams, turintiems chorus, ansamblius, ratelius ir kt. Filialai turi pateikti 2006 metų veiklos programą. Valdyba kreipiasi į filialus, ragindama pateikti būsimų renginių projektus.

Posėdyje svarstytais LPKTS Pagėgių skyriaus veiklos atgaivinimo klausimas. Pasisakė R.Paplauskas, O. Tamošaitienė, P.Musteikis, V.Briedienė, E.Strončikas ir kiti.

Kitas LPKTS valdybos posėdis įvyks balandžio 8 d.

(keliamas į 3 psl.)

Posėdžiaavo LPKTS ir TS PKTF valdybos

(atkelta iš 2 psl.)

TS PKTF valdybos posėdje buvo svarstyta pasiruošimas frakcijos ataskaitinei rinkiminei konferencijai, kuri įvyks balandžio 29 d. Laisvės al. 39, Kaune. Posėdžio metu paraginta, kad skyriai kandidatūras į TS PKTF pirminkino postą, tarybą, Revizijos, Procedūrų ir etikos komisijas pristatyti iki kovo 31 d.

Priimtas nutarimas kreipitis į TS Prezidiumą siūlant palikti tokį patį frakcijos atstovavimą Tėvynės sajungai, kaip buvo numatyta 2004 m. vasario 7 d. pagal Jungimosi sutartį.

Kitas TS PKTF posėdis įvyks balandžio 8 d.

"Tremtinio" inf.

Pareiškimas

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, mes tvirtai tikėjome gražia jos ateitimi. Bet, deja, bėgant metams, mūsų tauta vis labiau praranda moralę, pasitikėjimą ir pilietiskumą. Tarpusavyje besirejančios partijos visiškai pamiršo eilinį Lietuvos pilietį. Tokia esama padėtimi įžūliai naudojasi iš Rusijos atsiustas imigrantas – V. Uspaskichas.

Už gražius išnaudodamas Lietuvos piliečių susikrovė milijonus ir dabar pretenduoja į mūsų šaliai ES skirtus milijardus bei šmeičia Lietuvos Respublikos Prezidentą!

V. Uspaskichas nėra Seimo narys, todėl neturi teisės kištis į Seimo darbą, negali dalyvauti valdančiojoje koalicijoje ir daryti įtaką ES pinigų dalyboms.

V. Uspaskichas nestovėjo Baltijos kelyje, negynė Televizijos bokšto bei Parlamento! Kai šiai metai visa Lietuva pakiliai šventė Vasario 16-ąją, jis buvo išvykęs pas mūsų buvusius "išvaduotus", tikriausiai tartis, kaip

toliau "valdyti Lietuvą".

Mes reikalaujame, kad V. Uspaskichas nedelsiant pagarbai atsprašytu Prezidento Valdo Adamkaus už jam sistemingai daromus akibrokštus, kad atsprašytu tautos, kenčiančios nuo įžūlaus jo elgesio.

Mes tikime, kad piliečiai, kol dar neperžengta pavojinga riba, atsilieps į šį pareiškimą ar pasiūlys kitų būdų, kaip pažaboti imigrantą milijonierių, puolant LR Prezidentą, ir užkirsti kelią į Seimą ir Vyriausybę.

1941 m. birželio sukilėlių sajungos pirm. Alfonsas ŽALDOKAS

Lietuvos laisvés kovos sajūdžio prez. pirm. Jonas ČEPONIS

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos pirm. Povilas JAKUČIONIS

Lietuvos vietinės rinktinės karių sajungos pirm. Antanas PAULAVIČIUS

Ivykiai, komentarai

Nutylimas jubiliejus

Kremliaus kontroliuojama Rusijos žiniasklaida nė žodeliu nepaminėjo reikšmingos datos – SSKP XX suvažiavimo, kuriam N. Chruščiovas perskaitė pranešimą, sukėlus didžiulį rezonansą visame pasaulyje – 50-mečio. Taigi 1956 m. vasario 25 dieną naujasis SSKP gensekas Nikita Chruščiovas, po Stalino mirties sekmingai susidorojęs su savo konkurentais L. Berija ir G. Malenkovu, paskelbė apstulbusiems suvažiavimo delegatams apie Stalino vykdytas masines represijas. Pasirodė, jog vien

1937–1938 metais, apkaltinus antisovietine veikla, buvo areštuoti pusantro milijono žmonių, iš kurių 700 tūkstančių – sušaudyti. Didžiąjį dalį mirties nuosprendžių pasiraše Stalinas. N. Chruščiovo pranešimas paskutinių SSKP XX suvažiavimo dieną tapo visiška staigmena. Beje, jiems buvo griežtai uždrausta užsirašinėti. Kaip teigia rusų istorikai, greičiausiai niekada nebus sužinota, ką iš suvažiavimo tribūnos apie žiauriausias pasaulyje Stalino represijas kalbėjo N. Chruščiovės. Tos represijos buvo padintos "asmenybės kultu", siekiant visą nuo pat 1917 metų bolševikinio čekistinio siautėjimo laikotarpių, milijonines žudynes suversti Staliniui. Bet juk ir N. Chruščiovės, kiti to meto aukščiausieji partiniai veikėjai: Molotovas, Malenkovas, Kaganovičius, Vorosilovas, iki ausų buvo išsimaudę savo tautiečių kraujyje. N. Chruščiovui tenka visa atsakomybė už kolektivizacijos metais milijonus badu numarintų Ukrainos gyventojų. Tuomet N. Chruščiovės buvo Ukrainos KP Centro komiteto pirminis sekretorius. Kruvinaišias 1937 m. N. Chruščiovės buvo už tuos nuopelnus palaikintas ir tapo pirmuoju Maskvos partijos komiteto sekretoriumi. Tada kaip tik ir įvyko "didysis valymas". Stalinas kartu su Chruščiovu "valė" Maskvą taip pat uoliai, kaip ir Ukrainą.

Zinoma, minėto departamento specialistai jau šiuo metu puikiai nutuokia, kaip ir kur efektyviai panaudoti 36 milijardus eurų per... Čia tenka stabtelti. Praėjusių metų patirtis byloja, kad viskų sudoroti per 11 dienų ne visada spėjama. Reikalinga atlikti mokslinių tyrimų, tačiau tik be finansų ministerijos buhalterių. Rimių darbą turi dirbti tik specialistai ir niekas neturėtų abejoti dėl departamento "Krekenagurfix" darbuotojų kvalifikacijos. Šventos teisybės dėlei vieną milijardą galima būtų skirti Informacijos ministerijai. Tokia ekspertų iš UAB "Prombezgaz" nuomonė.

Rapolas PUTELĖ

tikėjė "švesaus socializmo rūmo" kūrimu Sovietų sąjungoje, metė savo partinius biļietus ir atgailavo, kad buvo tokie naivūs ir akli. Tačiau "atšilimo" laikotarpis buvo labai trumpas. Pirmiausia todėl, kad nei N. Chruščiovės, nei jo "soratnikai" net neįsivaizdavo, kaip galima be partinio bizūno valdyti imperiją. Tiesa, masinių žudynių jau nebebuvo, bet už "antisovietinę agitaciją ir propagandą" į stalininius lagerius vėl émė plaukti "liaudies priešai".

Zinomas sovietų žvalgybininkas V. Suvorovas, daugelio knygų apie bolševizmą ir jo nusikaltimus autorius, 1979 metais pabėgės į Didžiąjį Britaniją, rašė, kad ne tik Stalinas, bet ir Chruščiovės masiskai pasirašinėdavo mirties nuosprendžius, tarp jų ir savo draugams bei bendražygiams iš "lenininės gvardijos". Pasak V. Suvorovo, tik du kompartijų sekretoriai – Berija Užkaukazėje ir Chruščiovės Ukrainoje, nepakliuvo po Stalino "valymo" kirviu, nes parodė ypač daug uolumo naikinant "liaudies priešus".

Tačiau kodėl dabartinis Kremliaus vadovas prezidentas V. Putinas uždraudė minėti istorinio SSKP XX suvažiavimo pusės amžiaus jubiliejų? Reikoras labai paprastas. V. Putinas ir jo aplinka labai panaši į tą patį stalinistiškajį politbiurą ir atvirai žavisi Staliniu. Juk nebe reikalo paties didžiausio kraugero, čekistų vado "geležinio Felikso" paminklą Maskvoje atstatatė prieš kruviniausius pasaulyje Lubiankos rūmus. Todėl teisus pirmasis ir paskutinis SSRS prezidentas M. Gorbačiovės, jubiliejus išvakarėse pareiškės, kad reikėjo ir reikia smerkti ne tik didžiausią pasaulio kraugeri Stalinią, bet stalinizmą kaip reiškinį. O šito dabartinė Kremliaus vadovybė nenori. Nenori todėl, kad V. Putinas pradėjo uoliai vykdinti pañią stalininę politiką. Tiesa, masinės represijos dar nepradėtos, tačiau į FSB pervađintam KGB viršininkui N. Patruševui V. Putinas suteikė beveik lygiai tokias pat teises, kokias turėjo skerdikas L. Berija. O tai nieko gera nežada ne tik Rusijos, bet ir buvusios imperijos respublikų žmonėms.

Jonas BALNIKAS

Specialistai jau pasirengę sutvarkyti ES milijardus

Jau kuris laikas Seimas, Vyriausybė ir valdančiosios partijos plūkiasi nežinodamos, neapsispręsdamos kaip, kam, už ką ir kada skirstyti duos europosajunginius 37 milijardus. Nėra ko laukti ir tuščiai gaišti laiką! Neseniai buvo pasiūlytas dalykinis projektas steigtis Informacijos ir Agurkų ministerijas. Buvo pateikti argumentai, kaip ir kodėl reikia stiprinti valstybės prestižą – artimiausioje ateityje ministerijų skaičiumi turėtume pralenkti visas Europos Sajungos senbuvės valstybes.

Akademikai iš draugiško Archangelsko, jau ne kartą teikusio paramą Lietuvai Guago sveikatingumo ir poilsio stovyklose, ištyrė ir nustatė, kad lietuvių nepakankamai raštingi ir savo šalies valdyti nemoka, negali ar nedrįsta. Jie pasirengę padėti ir gali pasiūlyti kvalifikuotų gelbėtojų iš visų bėdų ir negebrovių pagal savo unikalą patirtį.

Dvi numatytos ministerijos – tai ne riba. Svarbu nepraziopsoti palankaus momento ir įsteigti dar nors porą ministerijų, nes keturios – tai jau rimtas šuolis į priekį.

Pasaulinė praktika rodo, kad naujai kuriamai ministerijai reikia prestižinio pastato, kompiuterių, baldų, popierių, rašiklių, o biurokratų ir kandidatų į vadovus netruksta, atvirkščiai – perteklinė pasiūla.

Nepatikslintomis žinomis, UAB "Prombezgaz" sudarė dvi specialistų komisijas, kurios būsimoms ministerijoms rengia veiklos planus, pasinaudodamos jau sukaupta patirtimi. Per 11 dienų turėtų rastis Agurkų ministerijos būsimų laimėjimų planas. Informacijos ministeriją įsteigus, teks palaukti dar 11 dienų, kol ant stalo bus paklotas analogiškas dokumentas.

Bet grįžkime prie svarbiausio. Išankstiniai tyrimai, kuriuos atliko Interbratskaja firma "Bum bum kakao", ir Plechanovo akademikų apklausos rodo, kad finansų ministerijoje sėdi vieni buhalteriai, kurie nežino kam, kaip, dėl ko, kada ir kur galima, naudinga bei tikslinga panaudoti tuos milijardus. Šią problemą spręstą specialistai, gerai išmanantys "Intersharkontor" verslo specifiką ir turintys solidaus

patyrimo. Neįsivardiję šaltinių teigia, kad projektuoja Agurkų ministerijos svarbiausiam departamente "Krekenagurfix" nebus né vieno aplėpusio buhalterio! Todėl, pavedus šiam departamentui gaunamų finansinių fondų tvarkymą, visos lėšos iki paskutinio lituko ar euruko būtų sunaudotos tik pagal paskirtį ir atsižvelgiant į Plechanovo akademikų konsultacijas.

Zinoma, minėto departamento specialistai jau šiuo metu puikiai nutuokia, kaip ir kur efektyviai panaudoti 36 milijardus eurų per... Čia tenka stabtelti. Praėjusių metų patirtis byloja, kad viskų sudoroti per 11 dienų ne visada spėjama. Reikalinga atlikti mokslinių tyrimų, tačiau tik be finansų ministerijos buhalterių.

Rimių darbą turi dirbti tik specialistai ir niekas neturėtų abejoti dėl departamento "Krekenagurfix" darbuotojų kvalifikacijos. Šventos teisybės dėlei vieną milijardą galima būtų skirti Informacijos ministerijai. Tokia ekspertų iš UAB "Prombezgaz" nuomonė.

Knyga "Sibiro Alma Mater" pristatyta Druskininkuose

Tiek jaunimo Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje seniai nebuvo. Jį čia sutraukė knygos "Sibiro Alma Mater" pristatymas. Renginio organizatoriai šiek tiek dvejojo, ar pavyks skirtingų kartų atstovams rasti bendrą kalbą, ar sudomins jaunimą vyresniosios kartos pasakojimai, prisiminimai. Tačiau renginys pranoko organizatorių lūkesčius.

Leidinių pristatė sudarytojas šiauliaietis R. Baltutis. I pristatymą atvyko Seimo narys, LPKTS pirmininkas dr. P. Jakučionis. Knygos bendraau-

torai – A. Jakučionis, G. Kazlauskas, A. Nedzelskis išsamiai papasakojo apie tremtį, asmeninius išgyvenimus ir atliltą darbą rengiant spaudai šią knygą. Knygos pristatymo scenarijų parengė Druskininkų "Ryto" gimnazijos lietuvių kalbos mokytojos A. Brasevičienės vadovaujami moksleiviai, muzikinį foną parinko mokytoja G. Katčenkiene. Šiauliečių, atvykusiu į knygos pristatymą, garbei moksleivai atliko dainą "Saulės miestas".

Džiugu, kad knygos pristatyme dalyvavo visų Drus-

kininkų mokyklų moksleivių ir mokytojai. Renginio metu paskelbti Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus surengto rašinių konkursu "Tada ir dabar" rezultatai. Nugalėtojams ir mokyklų atstovams įteiktos Druskininkų urėdo V. Klimo, miesto verslininkų G. Kuneikiene, O. Korchuvienės padovanotos "Sibiro Alma Mater" knygos.

**Gintautas KAZLAUSKAS,
LPKTS Druskininkų filialo pirmininkas
Autoriaus nuotr.**

Renginyje dalyvavo daug jaunimo

Padės vertinti dabartį

Skubėdama į Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejų nežinojau, ko tikėtis: juk eilinis knygos pristatymas. "Sibiro Alma Mater" – pagarbus arba maloninis universiteto pavadinimas, išvertus iš lotynų kalbos – motina maitintoja. Knygos įprastai turi vieną autorių, pastaroji aprėpia 110 žmonių prisiminimus. 1989 m. į Lietuvą buvo pargabenti Sibire mirusių artimųjų palaikai. Tais pačiais metais buvusių tremtinų susitikimo metu buvo galvojama apie tėsinį. Pradžią pradžia galima laikyti R. Baltučio autobiografinę knygą "Septyniolika metų be Tėvynės".

Tai lyg tėsinys jau išleistos literatūros apie tremtį, gyvenimą Sibire. Tik "Sibiro Alma Mater" pažvelgia kiek kitu kampu – išsamiau supažindina su mokymosi sąlygomis. Be abejo, esama ir daugiau funkcijų: istorinė vertė, neabejotina autentika, tėvų prisiminimai, skirtingi likimai. Idomiomis mintimis dalijosi M. K. Čiurlionio muziejaus direktorius A. Nedzelskis: "Ką sunkiau iškësti: badą ar gerovę? Ir šiandien nėra lengviau – kinta tik forma. Ar galima lyginti? Susumuojant rezultatus, sunku vertinti".

Galbūt ilgai brandintas kūrėjai, kantriai laukės dienos šviesos, padės mokyti vertinti dabartį?

Kalba "Sibiro Alma Mater" sudarytojas R. Baltutis

Programoje dalyvavo Druskininkų "Ryto" gimnazijos moksleiviai

Kūrinys adresuotas jauniui. Gal todėl knygos pristatyme taip gausiai dalyvavo jauni žmonės. Druskininkų "Ryto" gimnazijos antrokratės renginį vedė, vaikinų duečias atliko labai gražią dainą, merginos deklamavo, dainaovo, skaitė ištraukas iš pristatomos knygos.

Valandas išseko greit. Visa tai knygos sudarytojo R. Baltučio, bendraautorių A. Jakučionio, A. Nedzelskio, šio renginio iniciatoriaus bei organizatorius G. Kazlausko ir "Ryto" gimnazijos moksleivių dėka.

**Viktorija GOBERYTĖ
G. Kazlausko nuotr.**

Negaliu tylėti

Atviras laiškas šmeižikiškų straipsnių autorui
rašytojui Kazui SAJAI

Aš tavo žemietis. Dar be simokydamas Pasvalio gimnazijoje gerai pažinojau tavo šeimą. Vėliau 40 metų mokytojaudamas Pasvalyje ir Panevėžyje labai domėjaus tavo kūryba, ypač dramaturgija. Panevėžio dramos teatras ne kartą vaidino tavo kūrinius. Organizuotai su auklėtiniais lankydamos teatre, darydavome aptarimus. Jautėme tau pagarbatą, kad tuo tamsiu okupacijos laikotarpiu sugerbėjai tarp eilučių išreikštai, kas mums buvo artima ir brangu. Ačiū tau, nepaisant, kad tarybinė enciklopedijoje figūruoja kaip aktyvus tarybinis rašytojas. Dėkojame, kad Sajūdžio pakilimo metais buvai aktyvus nepriklausomybės šalininkas.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, pasigedau tavęs kaip rašytojo. Ir štai "Valstiečių laikraštyje" pasipylė šmeižikiški straipsniai, kuriuose kritikuojti ir smerki likusius gyvus rezistencijos laikotarpio partizanus: Antaną Lukšą, Joną Čeponį, Bronių Juospaitį, Povilą Pečiulaitį ir kt. Vadini juos melagiais, apsišaukėliais. Pagal tave ir pagal tavo bendramintį R. Kaunietį, minėti partizanai prasikalto, kad iš Vakarų gaunamą labdarą, skirtą pasižymėjusiems partizanams ir jų šeimoms, skirsto nederindami su K. Saja ir R. Kauniečiu.

Graudu ir juokinga, kaip tame spektaklyje: "...ir išlindo Pilypas ir kanapių". Šitas jūsų poelgis labai susišaukia su suvirintojo Viktoro, šmeižiančio Vyriausybę ir Prezidentą, kad jam neva trukdo į savo rankas perimti iš Europos teikiamą piniginę paramą Lietuvai.

Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio prezidiumo pirmininką dim. kpt. Joną Čeponį, kaip žemietį, gerai pažįstu dar iš gimnazijos laiką. Geriau už tave, Kazy, žinau apie jo aktyvią veiklą partizanams teikiant finansinę ir ginklų paramą. Sužeistas ir suimtas jis buvo žvériškai kankinamas. Nuteistas 25 metams be teisės grįžti į Lietuvą. Lageryje po sprogimo anglies kasyklose porą metų buvo aklas.

Grįžo į Lietuvą moraliskai nepalūžęs. Visur ir visada labai drąsiai žadino laisvės troškimą. Už tai ne sykį buvo

kviečiamas į saugumą, namuose darytos kratos. Kartu važiuodavome į Kaliningrado sritį, kur be teisės gyventi Lietuvoje apsistodavo iš lagerių grįžę buvę partizanai. Nuveždavome jiems suauktą pinigų. Už tai ir aš patekau į saugumo akiratį ir ne sykį buvau tardytas.

Atkūrus nepriklausomybę, J. Čeponis vadovavo išvaikant Panevėžio čekistinį saugumą. Kurį laiką jis vadavavo naujai sukurtam saugumui. Tuo metu buvo ieškoma žuvusių partizanų palaikų, jie perlaidojami. Nebesuskaičiuosi, kiek paminklų pastatyta partizanų žūties vietose.

Šmeižiate septynerius metus partizanavusį Bronių Juospaitį. 1951 m. mūšyje jis buvo sunkiai sužeistas – sprogstama kulka išdraskė petį, peršauti plaučiai. Be gyvybės ženklu kartu su aštunoiais nužudytais partizanais buvo numestas ant grindinio išniekinimui. Atgavės sąmonę pakilo. Suimtas, pusę metų žiauriai kankintas. Nuteistas 25 metams. Šiuo metu vadovauja atkurtai Vyčio apygardai. Tai žmogus – relikvia, žmogus – legenda.

Kaltinate legendinės partizanų šeimos vienintelį, atsiskirtinai išlikusį gyvą partizaną Antaną Lukšą. Ar suvoki, Kazy, rašeiva tu, kokią palaugą darai mūsų nepriklausomybės priešams?

Užkliuvo ir legendinio partizano Juozo Lukšos (Antano brolio) bendražygis Povilas Pečiulaitis-Lakštingala. Jis lydėjo Juozą Lukšą-Daumantą į tą mirtimi alsuojantį susitikimą. Plačiau apie Povilą Pečiulaitis-Lakštingalą skaityk knygoje "Šitą paminti gyvą".

Kada šie didžiaviriai po žiaurių kankinimų buvo nuteisti 25 metams, tu, Kazy, gyvenai sočiai ir buvai liaupsinamas kaip tarybinis rašytojas. Kada laikai pasikeitė, pats užsimanei "rankas pasišildyti" prie partizanams siunciamos labdaros. Neišdegas.

Kazy, man regis, kad su savo šmeižikiškais straipsniais dorų žmonių akyse nusirita įstribo, "Durnių laivo" autorius lygio.

Blaivaus mąstymo, stiprios sveikatos linkiu tau.

Petras GLINSKIS

Panašūs ir skirtingi likimai

Pažįstu nemažai buvusių tremtinių. Jų gyvenimai tokie panašūs ir kartu skirtingi. Noriu papasakoti apie Elžbietos Peleckaitės-Aukštikalnienės, doros ūkininkės, šeimos, patyrusios tremties vargus, likimą.

Kiekvienas supranta, kad vasarą jauku žydičiame, žaliuojančiame kaime. Toks yra ir Mickeliūnų kaimas Panevėžio rajone. O Jame esanti dabartinė Aukštikalnių sodyba – iš vių pusių apsupta miško. Šiuo laiku ten žemelė užklota balta skara, į sodybą vedantis keliukas kiškelių išpėduotas, kruopščiai nuvalytas takelis per kiemą ir malkom iškūrenta troba.

Kadaisė čia buvo sodyba – išstaityta didelė dviejų galų troba, ūkiniai pastatai. Čia augo vaikai: sūnūs

Povilas ir Jokūbas bei duktė Elžbieta. Miškelyje, kryžkelėje, tėvas Ignas pastatė puiķų geležinį kryžių, ties kuriuo kelelis pasuka į dešinę, į jų sodybą. Jau nuo anksstyvo pavasario čia pražysta gėlės, švyti tvarkinės, sudėlioti balti akmenėliai. Dabar tėvų sodyboje po ilgų priversinių kelionių ir vargų gyvena jų duktė Elžbieta Peleckaitė-Aukštikalnienė. E. Peleckaitė-Aukštikalnienė, g. 1919 m., palyginus su jos amžiaus moterimis, atrodo puikiai, pilna sveikatos, energijos ir gerų norų.

Iki baisiosios 1952 m. kovo 25-osios nakties čia ji gyveno su mama ir dvieim broleliais. Nors pavarėjo, bet dar buvo sniego ir šalta. Jau šeima ilsegosi, kai išgirdo beldimą. Vežėjai atėjo pėsti, gal kad Pumprėnų valsčius buvo ne per toliausiai. Susiruošimui davė tris valandas. Su sidėjė būtiniausią daiktų kelionei, savo arkliuku traukiamu vežimaičiu iškeliavo į nežinią. Buvo išvežti į Irkutsko sritį, Taišeto rajoną. I Lietuvą grijo tik 1960 m. su vyru Steponu Aukštikalniu ir trimis vaikūčiais. Duktė Onutė tada tebuvo tik dviejų mėnesių, prieš kelionę pakrikštyta Sibire. Vėliau (1962 m.) gimė sūnus Rimas.

2005 m. rugsėjį, mes, susėdė po raudonšoniais obuoliais nukibusiomis obelimis, ilgai kalbėjomės apie daug ką: grybus, žvėris, senuosius kaimynus, vaikus, vaikaičius. Taip nesinorėjo liesti senujų žaizdų, bet po ilgo pašnekėlio prakalbome ir apie

tremtį. Mums, gimusiams vėliau, norisi ne vien iš knygų sužinoti išlikimo, išgyvenimo paslaptis.

Bešnekant mane žavėjo Elžbietos Aukštikalnienės gera nuotaika, puiķi atmintis, jos guvumas. Giedrų moters veidą puoše miela šypsena. Tik paprašius prisiminti tremtį, ji tyliai ištarė: "Žinai, koks vargas buvo, nenu-sakysi." Ji papasakojo, kaip kartu dariai gyveno aštuoniolikos tautybių žmonės, visi sutiko. Senos vietinės moterys sakydavo: "Neplačte, atpus-tiat". Vargo, dirbo, paverkdavo, bet tikėjo ateitim. Ištekėjo, gimė pirmas, antras vaikiukas. Kartais siuntinius iš savujų gaudavo. "Naminės duonos plutelės taip gardžiai kvepėdavo, to-

Iš užmaršties grąžintas dainų lobis

Marijampolės Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejų pasiekė žinia, kad Valių kaime prie Jankų (Kazlų Rūdos sav.) vienas žmogus turi surinktų dainų rankraštinį rinkinį. Atvažiavau dviračiu iš Kazlų Rūdos į Jankus, pradėjau klausinėti, kur yra tas kaimas ir minėtas žmogus. Pasirodo, žmogaus jau seniai nėra, miręs. Viena Jankų gyventoja (jos namas paskutinis iš dešinės, pagiry), išklausiusi mane, geranoriškai sutiko padėti. Dviračiu painiai miško keliais nuvažiavome į Valių kaimą, pas Valentiną Butkienę. Ji atsinešė skrynelę ir išėmė iš jos storą knygą (780 psl.). Kiekviename puslapy-

čių intrigų ir provokacijų (jie geriau apginklavę "krajovcus") daug savi-saugos batalionų karių žuvo nelygiuje kovoje su jais. Gal vienas iš jų buvo ir patriotas idealistas, užburtas ir paviliotas tyro šviesaus liaudies dainų dvasinės erdvės pasaulio, Leopoldas Vytautas Jasevičius. Nežinom jo gimimo datos, minėtoje nuotraukoje jis atrodo apytikriai trisdešimties, vadinas, gimė 1910–1915 metais. Kitoje, dar blogesnės kokybės nuotraukoje, jis – romantiskos išvaizdos gimnazistas, o trečioje, kokybiškesnėje, visa jo aštuonių žmonių šeima idiliškoje Pentviršių kaimo sodyboje. Leopoldas, mažiausias iš vaikų,

Tremtyje dukters Onutės krikštynos. Iš dešinės: Steponas ir Elžbieta Aukštikalnai ir krikšto tėvai – tremtiniai lietuvių. 1960 m. Onos Striškienės nuotr.

Elžbieta Aukštikalnienė savo sodyboje

kios saldžios būdavo", – prisiminė Elžbieta.

Pasiguodė, jog gerai, kad ištvėrė iki Stalino mirties, o po to truputį lengviau ėmė darytis. Tą dieną surinko visus prie laužo ir liepė išklausyti, kaip jie sakė, blogą naujieną. O žmonės, ją išgirdę, lyg susitarę, iš džiaugsmo ēmė šokti apie laužą.

Ir ištvėrė, ir gržo. Namus nugyventus rado, į vieną trobos galą gyventi pačius įleido, o kitame gyveno svetimi. Vėliau net teko vieną trobos galą nugriauti, taip apleistas buvo.

Elžbieta Aukštikalnienė tik galva palinguoja, užtenka jai vienai vietus, vaikai išsiskirstė, bet dažnai atsilanko kartu su vaikaičiais. Tik apie jaunelį sūnų Rimą, kuris niekada nebeaplankys (pačiamē jégų žydėjime nuskendo), nutyli.

Ona STRIŠKIENĖ

Leopoldo Vytauto Jasevičiaus šeima savo sodyboje Pentviršių kaime (Šakių apskr.). Vytautas stovi prie sėdinčio senelio.

je gražiai kaligrafiška rašysena buvo užrašytos liaudies dainos. Jų buvo 1334. Tai buvo tikras dainų lobis. Po kai kuriomis buvo įrašas, kur ir kada daina užrašyta, iš kokio asmens. Knygos kokybė puiki, nors jai jau 70 metų (tai Valentinos Butkienės nuopelnas). Dainų įrašai datuoti 1937, 1938, 1939 metais. Mane sujaudino neįtikėtinas rinkusio dainas žmogaus pasišventimas – šitiek surinkti ir viskai gražiai, tvarkingai, kaligrafiškai užrašyti.

Pradėjau klausinėti apie pasišventėlių dainų rinkę. Deja, Valentina Butkienė nedaug galėjo apie jį pasakyti. Tai Leopoldas Vytautas Jasevičius, Valentinos dėdė (motinos brolis), 1941 m. užėjus vokiečiams, išėjė į savisaugos dalinius ir dingęs buvo žinios karo audrų sūkuryje. Pagalvoju: gal tai jo vėlė veikia mus, kad atitaisyti likimo skriaudą, ištrauktume iš gūdžios užmaršties jo nepelnytai užmirštą vardą ir neįkainojamą jo surinktų dainų lobį.

Jis baigė gimnaziją, tik neaišku kurią, – gal Šakių, nes gimės Pentviršių kaime, prie Paluobių (buvusi Šakių apskritis, dabar – rajonas). Nebuvo vedės. Valentina parodė keletą jo nuotraukų. Deja, jų kokybė prasta. Vienoje jis su lietuviška savisaugos dalinio kario uniforma. Išlikęs užrašas – "Slonimas, 1941 m. XII 24 . Atminčiai sesutei M".

Slonimas – miestas Baltarusijoje, netoli Gardino. Savisaugos batalionų kariai kovojo prieš lenkų Armiją krovą, žudžiusi taikius Vilnijos krašto gyventojus lietuvius, saugojo nuo raudonųjų diversantų tiltus, geležinkelius, karinius objektus. Dėl vokie-

stovi tarp sėdinčio senelio ir senelės.

Leopoldas pats rinko dainas, nemažai jų buvo gavęs iš draugų, draugių, pažiastamų. Prie dainos "Daug pasaulyje yra bernyčių", yra prieras: atminčiai skiria Marcelė Sruoginaitė. Galima spėlioti, kad Marcelė, pateikusi jam daug dainų, buvo neabejinga Leopoldui. Atskiras skyrius – Karo dainos. Dainų rinkėjas daug kur pasirašo meniška (raidės su pagražinimais) rašysena. Ir tai byloja apie jo menišką prigimtį. Knygos gale – turinys. Dainų pavadinimai suskirstyti abécélės tvarka. Ir vėl stebina kruopštumas, pasišventimas didžiam darbui. Knyga buvo užbaigta 1939 m. liepos 19 d.

"Visiems, kurie čia prisidėjo ir lengvino man rašyti, turiu širdingai prisiminti ir padėkoti.

Daugiausia pasidarbavo rašant ši rinkinį: Matilda Pranaitytė-Sruoginaitė, Marcelė Sruoginaitė, Natalija Andriukaitytė, Kazimieras Balčiūnas, Elena Krupaunickaitė, Antanas Sliesoraitis, Juozas Strimaitis, Jonas Baltrušaitis, Ona Valaitytė, Agota Liubinaitė, Janina Maksvytė, Ona Akelaitytė, Marija Sinkytė, Marcelė Počiejutė-Pranaitytė, Ona Gustaitytė-Jasevičienė, Albertas Rutkaitis, Kastancija Viliūšytė ir kiti."

Ir mes, Marijampolės Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejus darbuotojai, nuoširdžiai dėkojame Valentinai Butkienei ir visai jos šeimai už nuostabią dovaną mūsų muziejui – Leopoldo Vytauto Jasevičiaus surinktų liaudies dainų lobį.

Algimantas
LELEŠIUS

Norilsko Vyčių bendrijos štabo narė

Vasario 8 d. staigi mirtis iš gyvenimo išplėsė taurią Tėvynės dukterį Ireną MARTINKUTĘ-SMETONIENĘ. Amžinajam poiliui greta 1987 m. mirusio gyvenimo draugo Marijono priglaudė smėlio kauburėlis Karmėlavos kapinėse.

Irena Martinkutė gimė 1932 m. Tauragėje, darbininkų šeimoje. Mokėsi Tauragės vidurinėje mokykloje. 1951 m. Klaipėdoje už Tauragės mokykloje suburtą Lietuvos laisvės kovos sajūdžio kuopelę ir leidžiamą laikrašteli "Lietuvos balsas" karinio tribunolo nuteista 25 m. lagerių ir 5 m. be teisių. 1951–1956 m. kalėjo Norilsko ir Mordovijos lageriuose. 1953 m. Irena buvo aktyvi Norilsko gorlago 6-ojo moterų lagerio politinių kalinių sukiliimo komiteto narė ir dalyvė. Nuslopinus sukilimą, metus kalinta vienutėje, vėliau išgabenta į Mordovijos lagerius.

1959 m. ištakėjo už po-

litinio kalinio Marijono Smetonos. Užaugino sūnų Antaną ir dukterį Gražiną.

Grįžusiems į Lietuvą gimtinėje gyventi nebuvu vietas, išvyko į Kaliningrado sritį. 1967 m. Irena baigė Kaliningrado felcerių mokyklą, grįžo į Lietuvą. Dirbo įvairiose Kauno r. medicinos įstaigose. Visur buvo sekama ir persekiojama. Visad laikėsi nuostatos: "Neklausk, ką Tėvynė tau duos, paklausk, ką tu Tėvynėi davei".

Nuo 1989 m. – Lietuvos Sąjūdžio Kaune dalyvė, "Norilsko Vyčių" bendrijos štabo narė. Nuo 1990 m. priklausė Šaulių sąjungai, Lietuvos politinių kalinių sąjungai, buvo jos prezidiumo ir tarybos narė. Nuo 1993 m. – Žurnalistų draugijos narė. Straipsnius, eileraščius publikavo įvairiuose laikraščiuose, žurnaluose. Prisiminimai spausdinti knygose: "Norilsko Vyčiai", "Keliai į laisvę" ("Laisvės kovų archyvas" Nr. 34), "Apie laiką, apie Norilską,

Pro memoria

apie save" (rusų kalba).

Laisva Tėvynė Irenos nuopelnus įvertino: suteikė Laisvės kovų dalyvės statusą, 1996 m. apdovanoto Šaulių sąjungos "Parlamento gynėjo" garbės ženklą, 1999 m. – Vyčio Kryžiaus IV laipsnio ordinu.

Šviesus velionės atminimas ilgai išliks gyvas mūsų širdyse.

Lietuvos politinių kalinių sąjunga, "Norilsko Vyčių" bendrija

Mokytojas

Kazimieras MASILIŪNAS gimė 1902 m. vasario 21 d. Panevėžio rajone, Ramygalos valsčiuje, Bistrampolyje. Tautininkas, už narsumą apdovanotas Vyties Kryžiumi su Kardais, Vytauto Didžiojo IV laipsnio ordinu, DLK Gedimino II laipsnio ordinu ir Prancūzų garsėjus legiонu ordinu.

Baigęs Vytauto Didžiojo universitetą įgijo filologo diplomą. Studijavo germanistiką Miuncheno (Vokiečių) ir Ciuricho (Šveicarijoje) universitetuose. 1919 m. tapo Lietuvos kariuomenės savanoriu. Vėliau mokytojavo Pasvalio vidurinėje mokykloje, dirbo Kauno apskrities pradžios mokyklų inspektoriumi, Švietimo ministerijos vidurinių mokyklų inspektoriumi, III departamento (vidurinių ir aukštėsnijų mokyklų) direktoriumi, buvo Valstybinės egzamininė knygų ir vadovėlių leidimo komisijos pirmininku, švietimo viceministru, Lituanistikos instituto direktoriumi.

1944–1956 m. išbuvo tremtyje, Kustanajaus srityje. Demjanovkos vidurinėje mokykloje dėstė vokiečių kalbą ir logiką. Grįžęs į Lietuvą išsidarbino Lietuvos veterinarijos akademijos Užsienio kalbų katedroje. Vokiečių kalbą akademijoje K. Masiliūnas dėstė iki 1972 metų. Išaugino du sūnus ir dvi dukteris. Mirė 1973 m. liepos 12 d.

Mokinio atsiminimai

Lietuvos veterinarijos akademijos dėstytoja Kazimierė Masiliūnė pažinojau nuo 1958 metų. Bendravome su juo ir po akademijos baigimo, nes po to kartu dirbo me pedagoginį darbą. Studijų metais K. Masiliūnas mane mokė vokiečių kalbos.

Dėstytojo K. Masiliūno erudicija reiškėsi ne tik mokant vokiečių kalbos. Jis mokojo bei domėjosi ir kitomis užsienio kalbomis, labai rūpinosi, kad mes teisingai tarpume ne tik vokiškus, bet ir lietuviškus žodžius.

Aš ligi šiol dėkingas dėstytojui už tai, kad jis jau tada mokė branginti gimtąją kalbą, ginti ją nuo svetimybės, didžiuotis, kad tokia gražia ir turtinga kalba mes kalbame.

Gaila, kad tada niekas nepaaiškino, kas mus moko vo-

kiečių kalbos. O mokė mus buvęs Lituanistikos instituto direktorius, Lietuvos švietimo viceministras, prezidento A. Smetonos raštų redaktorių ir leidėjas, buvęs politinis kalnys, Lietuvos patriotas ir žymus mokslinkas. Apie savo gyvenimą jis mums, studentams, nieko nepasakojo. Jau vėliau, kai pradėjau dirbti akademijoje, mes plačiau pakalbédavome apie praeitį ir dabarties "politiką". Gero žmogaus geri pamokymai įstigo atmintin visam gyvenimui.

Vėliau jis mane dažnai kviesdavo užėiti pakalbėti į katedrą ar į namus. Užėidavau retai. Buvau jaunas ir jo išminties bei atvirumo nepriėmiau, vis mandagiai pažadėdavau ir neužeidavau, maniau, kad dar bus laiko. Vie na dieną girdžiu – mirė mano Mokytojas.

Baigęs akademiją, išvykau į aspirantūrą, į Maskvos veterinarijos akademiją. Tarp kitų egzaminų ten laikiau ir vokiečių kalbos. Kartą prof. V. Raušenbachas paklausė, kas mane mokė vokiečių kalbos. Aš jam pasakiau, kad turėjau gerus mokytojus vidurinėje mokykloje ir dar geresnius aukštėjotus, ištariau Masiliūno pavardę. Ir tada prof. V. Raušenbachas visai aspirantų grupei émė pasakoti apie mano mokytoją K. Masiliūnė.

Ir tada, ir dabar norėčiau būti nors kiek panašus į gerąjį savo Mokytoją.

Prof. Kazys TRAINYS, buvęs K. Masiliūno studentas ir bendradarbis

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į kario savanorio ir laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Antanas Atmanavičius (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Birštono valsč. Dainavos apyg. Vilko būrys 1944–1945 m.

Petras Bronislovas Baltulis (po mirties), partizanas, Pasvalio aps. Vaškų valsč. Kazio Pažemecko būrys 1944–1945 m.

Jonas Berlickas, ryšininkas, Varėnos aps. Merkinės valsč. Vanago būrys 1945–1954 m.

Birutė Briliūtė, pogrindžio spaudos leidėja ir platintoja.

Petronėlė Bubnienė-Blaškevičiūtė, rėmėja, Kalvarijos aps. Krošnos valsč. Tauro apyg. 1945–1951 m.

Sigitas Juozas Marčiukaitis, pogrindinės organizacijos "Geležinis vilkas" narys, Kauno mst. 1955–1956 m.

Jonas Maurius, ryšininkas, Tauragės aps. Šilalės valsč. 1946–1948 m.

Jonas Melninkaitis, karys, Marijampolė Vietinė rinktinė 1944-02-16–1944-05-15

Motiejus Miškinis (po mirties), ryšininkas, Panevėžio aps. Vadoklių valsč. Žygau do būrys 1945–1948 m.

Julijona Morkūnienė-Čekauskaitei, ryšininkė, Ukmergės aps. Taujėnų valsč. Vyčio apyg. Krištaponio rinktinė Tankisto, Stiklo, Žai bo būriai 1944–1953 m.

Ona Nišmanaitė, ryšininkė, Prienų aps. ir valsč. Briedžio, Spyruoklio, Vėjo būriai 1945–1952 m.

Domininkas (Domas) Palaima (po mirties), sukilimo dalyvis, Kauno aps. Jonavos valsč. 1941-06-22–1941-06-28.

Veronika Petravičienė-Viščiūtė, ryšininkė, Utenos aps. Tauragnų valsč. Vytauto apyg. Lokio rinktinė Erškėcio kuopa 1944–1945 m.

Benediktas Polekas (po mirties), ryšininkas, Panevėžio aps. Kupiškio valsč. Sidabro, Briedžio, Merkio būriai 1944-09–1944-12.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siustyti adresu: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija. Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Pasiteirauti telefonu: (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į kario savanorio ar laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

Vasario 16-oji Rasose, prie dr. Jono Basanavičiaus

Vilniaus universiteto studentų bendrabučio (Taurė g. 4) visi keturi aukštai buvo pilni jaunų, judrių studentų. Vieni ėjo į paskaitas, kiti – iš paskaitų. Tik vakare, apie 22 val., aprimdavo.

Narimantas Tautys tą vaiką užtruko ilgiau, mat po paskaitų buvo choro repeticijoje. Užlipęs laiptais į ketvirtą aukštą, eidamas prie kambario durų, staiga pastebėjo susigūžusią figūrą, atsiatrakiančią ir sėlinančią laiptais žemyn. Artėjant Vasario 16-ajai Narimantas ir jo draugai ne kartą naktimis užtikdavo "vaiduoklį".

Vasario 16-ajai N. Tautys jau kurį laiką ruošesi. Surinko, parengė laikrašteliui "Tėvynės ugnis" medžiagą ir atidavė universiteto sekretoriui Jaugėdai mašinėle spausdinanti. Iš jos sužinojo, kad medikas Aušrius, kurį studentų bendrabutuje prieš šv. Kalėdas areštavo, jau nuteistas ir kitą savaitę iš Lukiškių bus išvežtas į Vorkutą. Taip pat ji pranešė, kad Žilvinas siunčia linkėj-

mų ir ketvirtadienį per logikos paskaitą prašo susitikti.

1946 m. vasario 16 d. rytas išaušo šaltas, bet nuostabiai gražus, giedras. Narimantas pašoko iš lovos anksčiai. Greitai apsirengė ir išbėgo prie Aušros Vartų bažnyčios. Ten dalyvavo pirmosiose šv. Mišiose. Po pamaldų, kaip buvo numatyta, susitikimo metu slapčia perdarė po keletą "Tėvynės ugnies" egzempliorių. Užkandęs Vokiečių gatvės valgykloje, išskubėjo į Didžiuosiuose universiteto rūmuose vykusią paskaitą, kaip buvo suplanuota. Ten atidavės "bagą", sutarė vakare susitikti Rasose.

Tarp studentų pasklidokalbos, kad naktį Žvėryne, "x" vietoje, suplevėsuos iškelta Trispalvę.

Pavakary Narimantas Vilniaus gatvėmis išėjo Rasų kapinių link. Tamsoje išniro didžiosios kapinės – stūksojo kryžiai, medžiai, senos kopolyčios, koplytėlės, statulos, paminklai, mauzoliejai –

vien siluetai. Tušti takai takeliai, nė gyvos dvasios. Bet kurgi žmonės? Juk praėjusais metais tuo pat metu ten buvo žmonių eisena... Artėjo dr. Jono Basanavičiaus paminklo siluetas. Narimantas sustojo, klausėsi. Tyla. Tik mažas paukščiukas spragsėjo, miesto varpo dūžiai muše šeštą valandą. Narimantas paspartino žingsnį ir priėjo prie tautos patriarcho Jono Basanavičiaus paminklo. Sustojo, susimastė, pradėjo maldą. Rodos, iš gelmių išniro čekistas ir į Narimantą atkišes naganą sušvokštė: "Što zdies delaješ? (Ką čia darai?). Narimantas patylėjės atsakė: "Meldžiuosi už giminę". Prišoko dar keli su rusiškais automatais ir varu nuvarė į KGB rūmus.

Tą dieną ne tik Narimantą suėmė, bet visus studentus, ėjusius į Rasas. O paskui tardymai, kankinimai, "pasmerkimas" (kokis ten teismas – patyčia) ir visus – į Šiaurę, į lagerius...

Jonas KIRLYS

Kovo 4–5 d. Kaune, Laisvės alėjoje, įvyks Kazimiero mugė. Jūsų lauks ūkininkai, amatininkai, tautodailininkai, prekiautojai, muzikantai, dainorėliai, šokėjai ne tik iš Lietuvos, bet ir iš užsienio.

Kovo 4 d. 11 val. Miesto sode, prie Kauno muzikinio teatro, iškilmingas šventės atidarymas. Koncertuos Taučinio meno ansambliai "Ratelinis", "Liktužė", "Šelčinis", "Ainiai", "Suktinis", "Bočiai", Lenkijos lietuvių bendruomenės folkloro ansambliai, dainuojas S. Liupkevičius, Karaliaučiaus krašto lietuvių folkloro ansamblis "Stalupėnų žiedai" ir kt.

Kovo 5 d. 11 val. tautinio meno kolektyvų koncertas. **15.30 val.** grupės "16 HZ" liaudiškų dainų popuri.

Dėmesio!

Gyventi kaimo sodyboje (Prienų r.) priimsiu būvusį tremtinį.

Tel. (8-699) 2 65 80.

LPKTS būstinės salėje (Kaune, Laisvės al. 39, II a.) veikia būvusio tremtinio architekto Vaclovo Sakalauskos dailės darbų paroda. Kviečiame aplankyti 10–17 val. darbo dienomis.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Birutė Mackevičiūtė-Gelgotienė 1930–2006

Gimė Telšiuose, geležinkelio tarnautojo šeimoje. 1941 m. birželio 14 d. su motina ir dvimi broliais buvo ištremta į Komiją, Ustij Kulono r. Tėvas nuo šeimos atskirtas ir pateko į Rešotų lagerį, ten mirė. Motina tremtyje taip pat buvo suimta ir pasvaikus grįzo tik po ketverių metų. 1948 m. Birutė su broliu ryžosi slapta pasitraukti į Lietuvą. Po kelių mėnesių buvo sulaikyti ir išvežti į Vakarų Sibirą – Kemerovo sr. anglies kasyklas. 1951 m. Birutė ištėkėjo už tremtinio. 1957 m. su sūnumi ir dukterimi grįzo į Lietuvą, apsigyveno Kazlų Rūdoje.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Kazlų Rūdos filialas

Juozas Vičkačka 1929–2006

Gimė Kaniūkų k., Onuškio valsč., Traukų aps., tarnautoju šeimoje. Augo du broliai ir sesuo. Sovietams okupavus Lietuvą, tėvas buvo suimtas už tarnybą policijoje, nuteistas, išvežtas į Vorkutos lagerius. 1948 m. Juozas su seserimi ištremti į Krasnojarsko sr. Partizansko r. Dizos gyv., ten dirbo miško darbus. Tremtyje vedė to paties likimo lietuviatę. 1958 m. sugrįžo į Telšius. Juozas įgijo techniko elektriko specialybę ir iki pensijos dirbo Telšių keilių statybos valdyboje vyr. energetiku. Užaugino dvi dukteris. Nuo 1996 m. – aktyvus LPKTB Telšių sk. narys.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukteris ir seserį.

LPKTB Telšių skyrius

Antanas Garšva 1922–2006

Gimė Gausantiškių k., Raseinių aps., ūkininkų šeimoje. Mokėsi Belvederio pienininkystės technikume, Lietuvos veterinarijos akademijoje Kaune. Studijuodamas palaikė glaudžius ryšius su Kęstučio apyg. partizanų vadovybe, už veiklą apdovanotas padėkos ir pasižymėjimo raštais. 1948 m. suimtas ir nuteistas 25 m. lagerio. Dylyka metų dirbo alinančių darbų Norilsko anglies šachtose. Vėliau buvo pervežtas į Irkutsko sr. Išėjęs į laisvę vedė būvusią partizanę, politinę kalinę iš Perlojos. Grįžęs į Lietuvą su šeima apsigyveno Kaune. Atkūrus nepriklausomybę buvo veiklus, visur spėjantis, mylantis gimtąjį kraštą.

Palaidotas Romainių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį su šeima ir artimuosius.

LPKS Kauno skyrius

Petras Rinkūnas 1922–2006

Gimė Pasvalio r. Migonių kaimė, doroje bei religingoje šeimoje, kurioje augo šeši broliai bei sesuo. Vaikystė prabėgo sunkiai, jaunuolis įgijo kalvio amatą. Prieš karą išstojo į Saulių sajungos Pasvalio kuopą. Karui prasidejus néjo tarnauti nei į sovietų, nei į vokiečių armiją. 1945 m. ištraukė į pasipriešinimo kovą. 1947 m. su tėvais, močiute, dvieju broliais bei seserimi buvo ištremtas į Sibirą – Tomsko sr. Baturino gyv. Iškentė tremties sunkumus, sukūrė šeimą ir 1958 metais grįzo į Lietuvą. Apsigyveno Jurgėnų kolkūkyje, iki pensinio amžiaus dirbo kalviu. Užaugino tris vaikus. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę jam buvo suteiktas kario savanorio statusas, apdovanotas Sausio 13-osios bei Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio medaliu.

Palaidotas Pasvalio rajono Pajstriečių kaimo kapinėse.

Liūdi vaikaičiai